

Tisztelettel köszöntöm az emlékünnepeken megjelenteket, egyúttal szeretnék köszönetet mondani Borpatakiné Nattán Máriának valamint, Békéscsaba megyei jogú város önkormányzatának, hogy emléktáblája előtt emlékezhetünk a honi aviatika egyik meghatározó képviselőjére, a Csaba vezér siklórepülőgép tervezőjére, Nattán István okleveles gépészmérnökre.

A mai világban már a legtermészetesebb dolog, hogy repülőgépen ülve, felhők felett időzónákon átsuhanva néhány óra múlva már egy másik kontinens földjére léphetünk. Valljuk be őszintén, ilyenkor ritkán jut eszünkbe az a rengeteg küzdelem és áldozat, mely révén a mai ember megélheti ezt a csodát.

A repülés az ember ősi vágya. E mondat a repülés történetét taglaló írások kihagyhatatlan közhelye. Az emberiség fejlődése útján a történelem megemlíti számos repüléshez kapcsolódó eredményt és kudarcot jelző mérföldkövet, de talán az egyik legfontosabb a Wright fivérek 1903-ban, Kitty Hawk mezején végrehajtott repülési kísérlete volt. A kísérlet során a leghosszabb levegőben töltött idő az egy percet sem érte el akkor, de már sejtetni engedte a repülésben rejlő lehetőségeket. E kezdeti siker a világ szinte minden táján hatalmas lendületet adott a repülés fejlődésének. Hamarosan Magyarországon is megjelentek a honi aviatika úttörői.

Az első világháborúban a légi hadviselés terjedésével párhuzamosan a repülőgépek fejlesztése is felgyorsult. A repülés külön haderőnemmé vált. A háborút lezáró békeszerződés azonban a vesztesek közé sorolt országokban, így Magyarországon is megtiltotta különböző fegyverek, többek között a repülőgépek alkalmazását, sőt birtoklását is. Mivel a honi repülés megszállottjai nem akarták ezt a helyzetet elfogadni, ezért motoros gépek hiányában a pilótaképzésre más megoldást kezdtek el keresni. Így került előtérbe és indult fejlődésnek hazánkban a motor nélküli siklórepülés, mely kellő tudással rendelkező, a honi repülés fejlesztése iránt elkötelezett, szakemberek nélkül aligha lett volna lehetséges.

Vitorlázórepülő egyesületek alakultak az ország több pontján, így Békéscsaba városában is.

„A babérkoszorú Nattán Istvánt illeti”, írta Machalek István, megyénk repülő-, ejtőernyős- és modellezősportját taglaló „Békés kék egén” című művében. „A harmincas években senki sem tett annyit a békéscsabai repülésügyért mint ő. Jóval többen gáncsolták, mint segítették. Ezért a mi feladatunk, hogy a maradandót alkotó sportembereknek járó babérkoszorúval övezzük homlokát”, fogalmazott a könyv szerzője.

Nattán István műszaki egyetemi éve alatt fertőződött meg a repülés szeretetével. Gépészmérnökként nem kizárólag a repülés, hanem a repülőgép építés is élénken foglalkoztatta. 1928-ban megnyitott épületgépészeti mérnöki irodájában tervezte meg a Csaba vezér névre keresztelt motor nélküli repülőjét, mely megépítését követően a csabai felsővégi legelőn gumikötél indítású siklórepüléseivel beírta nevét a hazai repülés történetébe.

Nattán István tervezői munkásságán túl szívügyének tekintette a magyar aviatika fejlődésének biztosítását, így kiemelt jelentőséget tulajdonított a repülés iránt érdeklődő fiatalok képzésének. Felismerve, hogy a motiváltság kialakítása leghatékonyabban a repülőmodellezésen keresztül valósítható meg, a Körösvidék című napilapban repülőmodell-építő rovatot indított. Cikkeiben a kisdíjak számára is könnyen megérthető repülélméleti és repülőmodell építési tanácsokat publikált. Ifjú olvasóival a lap szerkesztőségében több alkalommal személyesen is találkozott, hogy megbeszéljék és a gyakorlatban is kipróbálhassák a repülőmodell építés praktikáit.

Nem sokkal később a nevezett lapban repülésről szóló sorozatot indított, melyben kiemelten foglalkozott a vitorlázórepüléssel, s melyre nem csak mint élvezetes sportágra tekintett, hanem felismerte benne az olcsó, biztonságos pilótaképzés lehetőségét.

Nattán István tevékenységének köszönhetően Békéscsaba bekerült azon kevés városok közé, ahol a Magyar Aero Szövetség engedélyezte a kezdő, motor nélküli repülő kiképzését. Addigi munkája elismeréseként a Magyar Országos Véderő Egylet békéscsabai kultúr-és sportegyesületében létrehozott repülőszakosztály tagjai vezetőnek Nattán Istvánt választották meg. Vezetése alatt indult meg Békéscsabán a pilóta alapképzésre alkalmas siklógépek építése, valamint a repülő pilóta képzés.

„Senki nem lehet próféta a maga hazájában”, szól a bibliai eredetű közmondás, melynek igazságát Nattán István sorsa is igazolja. A békéscsabai repülés meghonosítása érdekében kifejtett munkáját kedvtelésből, mindennemű ellenszolgáltatás nélkül végezte, azonban a sikereit irigylő szakosztálytársainak személyét érintő igaztalan vádaskodásai miatt úgy döntött, lemond szakosztályvezetői tisztségéről.

Ma már csak találgathatjuk, mi lett volna a nem sokkal később széteső repülőszakosztály sorsa, ha Nattán István szakosztályvezetői tisztségében megmarad. Az viszont elvitathatatlan, hogy mérnöki tudása, repülés iránti elhivatottsága volt az az erőforrás, mely anno a békéscsabai repülést és pilótaképzést megalapozta.

„A babérkoszorú Nattán Istvánt illeti” Neve méltán került be városunk értéktárába. Békéscsaba városa, a csabai repülő hálával adóznak emlékének.